

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:

Перший проректор Набока О.Г.

Набока О.Г.

(підпис)

«20» вересня 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВІКОВА ТА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»**

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

«Соціальне забезпечення»

(назва програми)

мова навчання українська

Розробники:

Дметерко Наталія Володимирівна – доцент кафедри практичної психології,
кандидат психологічних наук, доцент.

Рецензенти:

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, доцент завідувач кафедри загальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Мелоян А.Е. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри практичної психології ДВНЗ ДДПУ

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“30” серпня 2019 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки
	1
	Семестр
	2
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4. самостійної роботи студента – 72 год.	Лекції
	28 год.
	Практичні заняття
	20 год.
	Самостійна робота
	72 год.
	Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма «Вікова та соціальна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» та навчального плану підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Вікова та соціальна психологія» є надати здобувачам вищої освіти знання: про психічний розвиток людини від народження до старості; про особливості та новоутворення в психіці людини на різних вікових етапах; про закономірності психіки людини, зумовлені її включенням до різних соціальних груп. У процесі вивчення цієї навчальної дисципліни студенти опанують термінологією вікової та соціальної психології, теоретичними знаннями вікові особливості розвитку людини; про соціально-психологічні явища, які виникають у процесі соціальної взаємодії і характеризують індивіда і групу.

2.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Вікова та соціальна психологія» є набуття здобувачами таких компетентностей:

загальні:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність працювати в команді;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

спеціальні:

- розуміння основних прав вразливих груп осіб, їх інтересів і способів захисту прав людини;
- здатність визначати рівні правопорушень та притягнення до відповідальності, здійснювати профілактику асоціальних форм поведінки;

- володіти технологіями соціальної (соціально-педагогічної) роботи різними клієнтами, методиками соціальної допомоги мало захищеним категоріям населення, допомоги по безробіттю;

- здатність до організації та управління процесами в соціальній (соціально-педагогічній роботі), соціальному забезпеченні;

- здатність організовувати роботу соціального педагога з сім'ями;

- здатність проводити соціально-психологічні тренінги.

2.2. Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо набуті здобувачами такі компетентності: соціокультурні, соціально-особистісні, комунікативні, валеологічні.

2.3. Очікувані результати навчання:

По завершенню навчальної дисципліни «Вікова та соціальна психологія» здобувач має:

- діяти самостійно та автономно в процесі професійної роботи;

- демонструвати здатність до адаптації в нових ситуаціях та прийняття рішень;

- виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців;

- налагоджувати та підтримувати зв'язки з організаціями та установами з метою залучення їх до соціальної роботи з населенням;

- розробляти та проводити соціально-психологічні тренінги;

- здійснювати психокорекційну та психотерапевтичну роботу з різними категоріями населення.

2.4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Вікова та соціальна психологія» здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні заняття) та самостійної роботи.

Оцінювання під час проведення лекційних, практичних занять є складовою поточного контролю, який має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- відвідування і робота на лекції – 1 бал;

- усна відповідь на занятті – 4 бали.

Самостійна робота здобувачів оцінюється у 46 балів.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями:

– присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Підсумковий контроль знань за навчальною дисципліною «Вікова та соціальна психологія» – залік. Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Залік проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу.

На останньому аудиторному занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу (максимальна кількість накопичених балів – 100).

Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без

додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	Зараховано
89 – 75 балів	
60 – 74 балів	
26 – 59 балів	Незараховано
0 – 25 балів	

Розподіл балів, які здобувачі отримують із розподілам за темами за результатами поточного та підсумкового контролю

Теми										Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
5	5	6	6	5	5	6	6	5	5	46 балів
54 бали										
Разом: 100 балів										

2.5. Засоби діагностики результатів навчання:

- опитування та бесіди на практичних заняттях;
- перевірка та оцінювання письмових робіт (тез, доповідей, повідомлень та конспектів);
- оцінювання результатів самостійної роботи (виконання самостійних завдань, презентацій).

3. Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	Л	Пр	Ср
Тема 1. Загально-теоретичні питання «Вікової психології»	11	2	2	7
Тема 2. Психічний розвиток дитини від народження до 3 років.	11	2	2	7
Тема 3. Психічний розвиток дитини дошкільного віку	13	4	2	7
Тема 4. Психічний розвиток школяра.	13	4	2	7
Тема 5. Психічний розвиток людини період дорослості.	11	2	2	7
Тема 6. Загально-теоретичні питання «Соціальної психології».	12	2	2	8
Тема 7. Спілкування як соціально-психологічне явище	14	4	2	8
Тема 8. Соціальна психологія особистості.	13	4	2	7
Тема 9. Соціалізація особистості на різних вікових етапах	11	2	2	7

Тема 10. Феномен групи з погляду соціальної психології	11	2	2	7
Усього годин	120	28	20	72

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Загально-теоретичні питання «Вікової психології»	2
2.	Психічний розвиток дитини від народження до 3 років.	2
3.	Психічний розвиток дитини дошкільного віку	4
4.	Психічний розвиток школяра.	4
5.	Психічний розвиток людини період дорослості	2
6.	Загально-теоретичні питання «Соціальної психології».	2
7.	Спілкування як соціально-психологічне явище	4
8.	Соціальна психологія особистості	4
9.	Соціалізація особистості на різних вікових етапах	2
10.	Феномен групи з погляду соціальної психології	2
	Разом	28

4.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Загально-теоретичні питання «Вікової психології»	2
2	Психічний розвиток дитини від народження до 3 років.	2
3	Психічний розвиток дитини дошкільного віку	2
4	Психічний розвиток школяра.	2
5	Психічний розвиток людини період дорослості	2
6	Загально-теоретичні питання «Соціальної психології».	2
7	Спілкування як соціально-психологічне явище	2

8	Соціальна психологія особистості	2
9	Соціалізація особистості на різних вікових етапах	2
10	Феномен групи з погляду соціальної психології	2
	Разом	20

4.5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Загально-теоретичні питання «Вікової психології»	7
2	Психічний розвиток дитини від народження до 3 років.	7
3	Психічний розвиток дитини дошкільного віку	7
4	Психічний розвиток школяра.	7
5	Психічний розвиток людини період дорослості	7
6	Загально-теоретичні питання «Соціальної психології».	8
7	Спілкування як соціально-психологічне явище	8
8	Соціальна психологія особистості	7
9	Соціалізація особистості на різних вікових етапах	7
10	Феномен групи з погляду соціальної психології	7
	Разом	72

5. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

1. Дметерко Н.В. Соціальна психологія: лекційний і практичний курс : Навчально-методичний посібник. - Слов'янськ: Видавництво Б.І Маторіна, 2019. 123 с.
2. Дметерко Н.В. Дитяча психологія: лекційний і практичний курс. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2019. 159 с.
3. Козлова О.А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія» / О.А. Козлова – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 172 с. <http://web.kpi.kharkov.ua/sp/wp-content/uploads/sites/95/2021/02/Navchalnij-kontent-chastina-2.pdf>
4. Павелків Р.В. Вікова психологія :: підручник / Р.В. Павелків. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/490-vkova-psihologya-pavelky-rv.html>

5. Мелоян А.Е., Осика О.В., Осика К.С. Соціальна психологія. Курс лекцій. – Слов'янськ, 2017. – 261 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : [підручник] : У 2-х кн. Кн. 1. : Соціальна психологія особистості та спілкування. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/537-sotsalna-psihologiya-orban-lembrik-lb.html>.
7. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – Київ : Талком, 2018. – 580 с. <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Osnovy-socpsych.pdf>
8. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с. - <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>
9. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія : Практикум : Навчально-методичний посібник. / Н.П. Панчук. – Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2018. – 168 с. Режим доступу: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3544/Panchuk-N.P.-Zahalna-i-vikova-psykholohiia-praktykum.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
10. Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник / В.М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2019. – 352 с. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29700/1/V_Polishchuk_WPP_IL.pdf
11. Сергеєнкова О.П. Вікова психологія : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2019. с. 376. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologiya-sergenkova-op.html>

Допоміжна література:

1. Мелоян А.Е., Осика О.В., Осика К.С. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Соціальна психологія». Слов'янськ, 2017. 121 с.

2. Слюсаревський М.М. Маса як соціально-психологічне явище: науковий міф чи недовідома реальність?/Матеріали доповідей: II Всеукраїнський Конгрес із соціальної психології «Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи». Київ, 2019. С. 335-338.

6. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : [підручник] : У 2-х кн. Кн. 1. : Соціальна психологія особистості та спілкування. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/537-sotsalna-psihologiya-orban-lembrick-lb.html>.

2. Сергеєнкова О.П. Вікова психологія : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2019. с. 376. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/492-vkova-psihologiya-sergenkova-op.html>

3. Дистанційний курс <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=450> – «Вікова та соціальна психологія».